

átalány azon hó végével, melyben állomásától felmentetik, beszüntetendő; a ló tartási átalány pedig a felmentés napja után következő hó 1-től számitandó egy évnegyeden keresztül még kiszolgáltatandó; magától értetvén, hogy a helyettesítés tartamára az illető tisztviselőnek teherrel nem járó összes illetményei meghagyatnak.

10. Ha valamely állomás helyettesítésére erdőgyakornokok alkalmaztatnak, ezen esetben akkor is, ha állomáshelyüket változtatni kénytelenek, de a helyettesítés saját igazgatóságuk kerületén belül történik, a napdíj csak a helyettesítendő állomás helyére — oda és vissza — tett utazási időtartamra, nem pedig az egész helyettesítési idő tartamára utalványozandó ki. Megjegyeztetik egyébiránt, hogy a hosszabb ideig tartó, vagy nagy felelősséggel összekötött helyettesítésért nekik megfelelő jutalomdíj hozható javaslatba. Ha pedig az erdőgyakornokok az igazgatóság kerületén kívül helyettesítenek, részükre a szabályszerű napidíj a helyettesítés egész időtartamára engedélyezendő.

A kirándulásokra nézve megállapított és más teherrel járó átalányokat tekintve, azon szabályok, melyek a tisztviselőkre nézve érvényesek, az erdőgyakornokokra is kiterjesztetnek. — Budapesten, 1876. januárhó 22-én.

A bécsi világkiállítás egy emlékezetes tárgya.

A bécsi világtárlat látogatói bizonyára emlékezni fognak még azon óriási fatörzsre, mely az egyiptomi alkirály palotája közelében volt felállítva s mellmagasságban $4\frac{3}{4}$ m. körfogatos s egész hosszában 33. m. magas termete mellett mindenkinek méltán feltünhetett.

A déli félteke őserdeinek eme tekintélyes lakója tudományos néven: *Araucaria brasiliensis* Rich A., brasíliai diszjegenye = Schmucktanne (XXII. 11.) a tobozter-

mők (Coniferák) rendjéből. Ugyanazt a különböző indián-néptörzsek más és más elnevezésekkel illetik. Igy Brasiáliában Pinheiro branco, Pinheiro vermelho, tupi-tájszólás szerint Curi-üva és a guarani nyelvben Cury-y név alatt fordul elő. A szóbanforgó fa Rio-Janeiro-tól északnak Minas Geraës és San Paulo tartományok között kiterjedt erdőségeket képez. Fája hajóépítésre kitünően alkalmas s 15 cm. hosszú, majdnem gömbded tobzának magva nyers és szárított állapotban, valamint főzve és pörkölve élvezeti árucikket képez. A brasíliai diszjegenye az őskori bensülötték főtápszerét szolgáltatván, ezekre nézve ép oly fontos és jótékony volt, mint más vidékek lakóira nézve némely pálmák. A fa törzséből szivárgó, Dammar-hoz hasonló gyanta a maga valóságában fényáznak, firneisznak és füstölésekre használtatik, viaszkkal vegyítve pedig gyertyakészítésre alkalmas. Magvából lepárolás utján pálinkanemű szeszes ital nyerhető.

Ezen faóriásnak mintegy 1000 mértföldről való elszállíthatása és a világtárlaton való felállíthatása végett a törzset rövidebb darabokra kellett felmetszeni, melyeket aztán a felállításnál a darabok közepén hosszant végig huzott erős vasrúddal foglaltak ismét egybe.

Egy ilyen darabbal örvendeztette meg a cs. kir. kereskedelmi ministerium az eulenbergi (morva-szilézia) erdészeti iskolát. Ezen ajándékdarab közép átmérője, a $11\frac{1}{4}$ cm. vastag kéreg beszámításával 117 cm., hossza pedig 113.5 cm. volt.*) A fatest 0.8, a kéreg pedig 0.25 köbmétert tett ki. Ennélfogva s amennyiben ezen darabról megközelítőleg az egész törzsre következtetni lehet: a kéreg-anyag a tiszta fának 32, a kérgében levő törzsnek pedig 24 százalékát képezte. A becses ajándék nagyobb része kérgestől együtt és felirattal ellátva az eulenbergi kastély bejáratánál eső és hó ellen védett ponton van elhelyezve. Egy kisebb darabja az intézet gyűjtemény-tárában van s az okmutatásoknál tanulmánytárgyul használtatik. Végül egy kis rész ugy a fából, mint pedig a kéregből vegyileg felbontatván, a következő alkatelemeket tüntette elő:

*) Nem csodálható, hogy a szállítási költség Bécestől Eulenbergig 40 frtra rugott.

	Mész	Magnesia	Kali	Natron	Vaséleg	Szénsav	Phosphorsav	Kénsav	Chlor	Kovasav	Homok	Összesen
I. A kéreg.												
Fajsúly = 0.822.												
Hamutartalma 3.95%.												
100 súlyrész homoktól és széntől tisztá hamu tartalmazott	39.259	6.244	9.045	2.059	1.03	37.033	1.87	1.115	1.931	0.414	—	100
1000 súlyrész légszáradt kéregre esik vitzartalom	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	122.20
Hamualkatrészek	15.20	2.39	3.47	0.8	0.6	14.26	0.71	0.41	0.72	0.15	0.79	39.50
Eléghető szerves anyag	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	838.30
II. A fa. Fajsúlya = 0.575.												
Hamutartalma 0.861%.												
100 súlyrész homoktól és széntől tisztá fahamu tartalmazott	27.221	7.211	21.549	5.454	0.726	30.404	3.216	1.839	1.684	0.696	—	100
1000 súlyrész légszáradt fára esett vitzartalom	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	106.90
Hamualkatrészek	2.18	0.58	1.73	0.44	0.06	2.44	0.26	0.15	0.14	0.06	0.56	8.61
Eléghető szerves anyag	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	884.49
100 súlyrész kéreghamuból :	$\left\{ \begin{array}{l} 22.467\% \text{ vízben oldható,} \\ 75.068\% \text{ sósavban oldható,} \\ 2.465\% \text{ „ nem oldható.} \end{array} \right.$						$\left\{ \begin{array}{l} 39.564\% \text{ vízben oldható,} \\ 54.576\% \text{ sósavban oldható,} \\ 5.860\% \text{ „ nem oldható.} \end{array} \right.$					

Eulenberg, 1875. decz. 29.

Veseli V.,

a természettan tanára a morva-sziléziai erdészeti-iskolán.